

בענין:

1. יובל לפינר

נושא תעודת זהות מס' 028789980
מרחוב אריאל שרון 8, גבעתיים 5320053

2. שרית תמר

נושאת תעודת זהות מס' 059857425
מרחוב משה אהרון טוב 10, ירושלים 9371614

על ידי באי כוחם גיל רון, קינן ושות', עורכי דין
וכן על ידי באי כוחם אביעד, סרן ושות', עורכי דין

שכתובתם לצורך ההליך תהא אצל גיל רון, קינן ושות'
מבית לסיין, רחוב ויצמן 32, תל-אביב 6209105
מס' טל': 03-6967676 ; מס' פקס': 03-6967673

המבקשים

- נ ג ד -

1. בנק הפועלים בע"מ

חברה ציבורית מספר 520000118
מרחוב יהודה הלוי 63, תל אביב 6578109

2. בנק לאומי לישראל בע"מ

חברה ציבורית מספר 520018078
מרחוב יהודה הלוי 34, תל אביב 6513601

המשיבים

בקשה לאישור תובענה כייצוגית

בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006

בית המשפט הנכבד מתבקש כדלקמן :

א. לאשר למבקשים (להלן: המבקש והמבקשת) להגיש תובענה ייצוגית נגד המשיבים (להלן: בנק הפועלים ובנק לאומי), בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 (להלן: חוק תובענות ייצוגיות);
נוסח התובענה הייצוגית מצורף לבקשה זו כנספח 1;

ב. לקבוע, בהתאם לסעיפים 10 ו-14(א)(1) לחוק תובענות ייצוגיות, כי התובענה תוגש בשם כל לקוחות המשיבים, שהם יחיד או עסק קטן, לפי ההגדרות של מונחים אלה בכלל 1 לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), תשס"ח-2008 (להלן: כללי הבנקאות), שהפקידו שיק דחוי באמצעות מכשיר לשירות עצמי שמוצב בסניף הבנק או סמוך לו, או באמצעות יישומון המותקן במכשיר הסלולרי, ונגבתה מהם עמלה הגבוהה מעמלת הפקדת שיק דחוי בשידור, כל זאת החל משבע שנים לפני הגשת בקשת זו ועד הגשת התביעה הייצוגית לאחר אישורה; לחלופין בית המשפט הנכבד מתבקש לקבוע הגדרה אחרת לקבוצה;

ג. לקבוע, בהתאם לסעיפים 4(א)(1) ו-14(א)(2) לחוק תובענות ייצוגיות, כי המבקשים יהיו התובעים הייצוגיים, וכי החתומים על בקשה זו יהיו באי-הכוח המייצגים;

ד. לקבוע, בהתאם לסעיף 14(א)(3) לחוק תובענות ייצוגיות, כי המעשים המתוארים בבקשה זו מקימים עילות תביעה לפי סעיף 15 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), תשמ"א-1981 (להלן: חוק הבנקאות), בגין הפרת סעיף 9 לחוק הבנקאות; הפרת חוזה לפי חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973 (להלן: חוק החוזים) וחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970; הפרת החובה לנהוג בתום לב ובדרך מקובלת בקיום חוזה לפי סעיף 39 לחוק החוזים; עילה לפי חוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט-1979 (להלן: חוק עשיית עושר ולא במשפט); הפרת חובת האמון החלה על תאגיד בנקאי; וכל עילה אחרת שעולה מן העובדות שבבקשה זו;

ה. לקבוע, בהתאם לסעיף 14(א)(4) לחוק תובענות ייצוגיות, כי אלה יהיו הסעדים בתובענה הייצוגית:

(1) השבה לכל אחד מחברי הקבוצה של ההפרש בין סכום העמלה שנגבה בגין כל הפקדה של שיק דחוי באמצעות מכשיר לשירות עצמי או באמצעות יישומון, לבין הסכום שהיה קבוע בתעריפון באותו מועד בגין הפקדת שיק דחוי בשידור, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית ממועדי החיוב ועד ההשבה בפועל (ובתוספת ריבית בנקאית שחוייבה בגין סכום זה, בחשבונות שנמצאו ביתרת חובה);

(2) הטלת איסור על המשיבים לגבות, בגין הפקדת שיק דחוי באמצעות מכשיר לשירות עצמי או באמצעות יישומון, עמלה הגבוהה מעמלת הפקדת שיק דחוי בשידור;

(3) מינוי בעל תפקיד אשר יפקח על ביצוע פסק הדין; וכן

(4) כל סעד אחר לטובת הקבוצה, חלקה, או הציבור, בהתאם לסעיף 20(ג) לחוק תובענות ייצוגיות;

ו. להורות, בהתאם לסעיף 25 לחוק תובענות ייצוגיות, כי ההחלטה בבקשה זו תפורסם באופן שייקבע על ידי בית המשפט הנכבד, לרבות משלוח הודעה אישית לחברי הקבוצה לכתובותיהם הרשומות אצל המשיבים, וכי המשיבים יישאו בעלות הפרסום;

ז. לאשר, בהתאם לסעיף 13 לחוק תובענות ייצוגיות, את התובענה כתובענה ייצוגית, בנוסח המוצע או בכל שינוי עליו בית המשפט הנכבד יחליט, הכל כפי שייראה בעיני בית המשפט הנכבד ראוי לשם הבטחת ניהול הוגן ויעיל של התובענה הייצוגית; וכן

ח. לחייב את המשיבים בהוצאות ובשכר טרחת עורכי הדין.

חלק ראשון - מבוא

1. המשיבים מספקים ללקוחותיהם שירות של הפקדת שיקים דחויים, כלומר שיקים שמועד פירעונם מאוחר ממועד הפקדתם. הפקדת שיק דחוי יכולה להתבצע באחת משלוש דרכים - בדלפק, בשידור או באמצעות מכשיר לשירות עצמי שמוצב בסניפי המשיבים.
2. השירות בדלפק ניתן על-ידי פקיד, בסניפי המשיבים. הפקדת שיק דחוי בדרך של שידור נעשית באמצעות מכשיר שהלקוח מקבל למקום העסק שלו. ההפקדה באמצעות מכשיר לשירות עצמי מבוצעת על-ידי הלקוח בסניפי המשיבים, בהם מכשירים כאלה מוצבים (גם באזורים שפתוחים כשהסניף סגור). ניתן לבצע הפקדה בשירות עצמי גם באמצעות יישומון שהלקוח מוריד למכשיר הטלפון הנייד.
3. המשיבים גובים מהלקוחות עמלה עבור השירות. סכומי העמלה נקבעים בתעריפונים שהמשיבים מפרסמים לציבור. המשיבים מחוייבים לערוך את התעריפונים החלים על יחידים ועסקים קטנים בהתאם למתכונת התעריפון המלא, הקבועה בכללי הבנקאות. התעריפון המלא מבחין בין שני מקרים - הפקדת שיק דחוי בדלפק, והפקדת שיק דחוי בשידור. על כן, המשיבים רשאים לגבות עמלה בגין שני מקרים אלה. המתכונת של התעריפון המלא, אשר המשיבים מחוייבים לפעול לפיה, אוסרת על המשיבים ליצור הבחנות וקטגוריות נוספות.
4. העמלה שהמשיבים גובים בגין הפקדת שיק דחוי בשידור, נמוכה בכ-50% מהעמלה בגין הפקדת שיק דחוי בדלפק. הסיבה לכך ברורה. הפקדה שמתבצעת באמצעות מכשיר אלקטרוני לא דורשת טיפול ישיר של פקיד הבנק בלקוח. היא יכולה להיעשות גם בעת שסניף הבנק סגור.
5. בגין הפקדת שיק דחוי באמצעות מכשיר לשירות עצמי, או באמצעות יישומון, יש לגבות, לכל היותר, עמלה עבור הפקדה בשידור. זוהי הקטגוריה הרלוונטית. הדבר מובן מאליו. לא מדובר בשירות שניתן בדלפק.
6. המשיבים מחייבים לקוחות שהפקידו שיק דחוי באמצעות מכשיר לשירות עצמי או באמצעות יישומון, בעמלה לפי התעריף הקבוע להפקדה בדלפק. עד לאחרונה נגבתה מלוא העמלה. כיום, לאור תיקון שבוצע לאחרונה בכללי הבנקאות, ניתנת הנחה בשיעור העמלה. הן לפני התיקון והן אחריו, העמלה בגין הפקדת שיק דחוי באמצעות מכשיר לשירות עצמי, גבוהה מעמלת הפקדת שיק דחוי בשידור.
7. אין לגבייה זו שום בסיס. כאשר לקוח מבצע הפקדת שיק דחוי באמצעות מכשיר לשירות עצמי או באמצעות יישומון, אין המדובר בפעולה בדלפק. על כן, המשיבים אינם רשאים לחייבו בעמלה לפי התעריף הקבוע להפקדה בדלפק. הם רשאים לחייבו, לכל היותר, בעמלה בגין הפקדת שיק דחוי בשידור.
8. על המשיבים לחדול מן החיוב ביתר, ולהשיב את הסכומים שהם גבו מן הלקוחות שלא כדין.

חלק שני - בגין הפקדת שיק דחוי באמצעות מכשיר לשירות עצמי המשיבים גובים עמלת הפקדה בדלפק

9. המשיבים הם התאגידים הבנקאיים הגדולים בישראל. המשיבים מחייבים את הלקוחות בעמלות בגין שירותים שונים, בהתאם לתעריפונים שהם מפרסמים.
10. בהתאם לסעיף 9 לחוק הבנקאות, המשיבים מחוייבים לערוך את התעריפון החל על יחידים ועסקים קטנים במתכונת הקבועה בתוספת לכללי הבנקאות (המכונה – התעריפון המלא). סעיף 9 לחוק הבנקאות מורה כי "תאגיד בנקאי לא יגבה מלקוחותיו עמלה אלא בעד שירות הכולל בתעריפון המלא ובהתאם להוראותיו". כללי הבנקאות והתעריפון המלא מצורפים לבקשה זו כנספח 2.

11. חלק 1(ב) לתעריפון המלא מסדיר "שירותים מיוחדים או עסקיים". נכלל בו שירות של "טיפול בשיק דחוי".
כך מוצג השירות בתעריפון המלא -

מועד הגביה	מחיר	שירות
	בדלפק - ... ש"ח בשידור - ... ש"ח	טיפול בשיק דחוי שירות זה כולל – (1) הפקדת שיק דחוי (2) שינוי מועד להצגת שיק דחוי (3) החזרת שיק דחוי למפקיד טרם פירעונו

12. בהתאם לכך, המשיבים רשאים לגבות עבור הפקדת שיק דחוי עמלה רק לפי אחד משני תעריפים - תעריף בגין הפקדה בדלפק, או תעריף בגין הפקדה בדרך של שידור.

13. בנק הפועלים קבע עמלה בסכום של 12 ש"ח בגין הפקדת שיק דחוי בדלפק, וסכום של 5.10 ש"ח בגין עמלת הפקדת שיק דחוי בשידור. בנק לאומי קבע עמלה בסכום של 12 ש"ח בגין הפקדת שיק דחוי בדלפק, וסכום של 6 ש"ח בגין הפקדה בשידור.

העתק העמודים הרלוונטיים מתוך תעריפון בנק הפועלים שפורסם ביום 3 באוגוסט 2017 מצורף לבקשה זו כנספח 3.

העתק העמודים הרלוונטיים מתוך תעריפון בנק לאומי שפורסם ביום 22 ביוני 2017 מצורף לבקשה זו כנספח 4.

14. הסיבה להפרש בין סכומי העמלות ברורה. בשירות של הפקדת שיק דחוי בדלפק, הלקוח מטריח את פקיד הבנק, שמבצע עבורו את ההפקדה. זהו חלק ממערך השירותים שניתן בסניף, שירותים אשר על מנת לתת אותם הסניף קיים. לעומת זאת, הפקדת שיק דחוי בשידור מתבצעת על-ידי הלקוח, ואינה כוללת ממשק ישיר של פקיד הבנק עם הלקוח. היא יכולה להיעשות גם בעת שסניף הבנק סגור.

15. הפקדה בדרך של שידור נעשית באמצעות מכשיר שהמשיבים משאילים ללקוחות עסקיים, המפקידים שיקים רבים. הלקוחות מזינים את השיקים באמצעות המכשיר, ומשדרים את הנתונים למשיבים.

העתק דף הסבר לשירות של הפקדת שיקים בשידור המופיע באתר האינטרנט של בנק הפועלים מצורף לבקשה זו כנספח 5.

16. ניתן להפקיד שיקים, לרבות שיקים דחויים, גם באמצעות מכשירים אוטומטיים לשירות עצמי, שמוצבים בסניפים או סמוך להם. ניתן לבצע הפקדה בשירות עצמי גם באמצעות יישומון של המשיבים, שהלקוח מוריד למכשיר הטלפון הנייד.

העתק דף הסבר לשירות של הפקדת שיקים בשירות עצמי המופיע באתר האינטרנט של בנק הפועלים מצורף לבקשה זו כנספח 6.

העתק דף הסבר לשירות של הפקדת שיקים בשירות עצמי המופיע באתר האינטרנט של בנק לאומי מצורף לבקשה זו כנספח 7.

17. בגין הפקדת שיק דחוי באמצעות מכשיר לשירות עצמי או באמצעות יישומון, ניתן לגבות, לכל היותר, את העמלה שנגבית עבור הפקדה בשידור. הסיבה לכך ברורה. השירות לא ניתן בדלפק, אלא באמצעות מערכות המיכון של המשיבים (בדומה להפקדה בשידור).

18. פרט 1(ב)(3) לתעריפון המלא, המתייחס לשירות של הפקדת שיק דחוי, מתיר למשיבים לגבות בגין שירות זה עמלה רק לפי אחד משני תעריפים - תעריף בגין הפקדת שיק דחוי בדלפק, או תעריף בגין הפקדת שיק דחוי בשידור. לא ניתן לגבות עמלה בתעריף של הפקדה בדלפק, כאשר הקוח כלל לא נעזר בשירותי דלפק, אלא מבצע את ההפקדה באמצעות מכשיר לשירות עצמי. על כן, האפשרות היחידה לחייב בעמלה לפי פרט 1(ב)(3) לתעריפון, היא לקבוע כי הפקדה באמצעות מכשיר לשירות עצמי היא הפקדה בדרך של שידור. זהו הסיווג הנכון של השירות.

19. המשיבים נוהגים אחרת. בגין הפקדת שיק דחוי באמצעות מכשיר לשירות עצמי או באמצעות יישומון, הם מחייבים כאילו השירות ניתן בדלפק. חיוב זה מנוגד להוראות התעריפון המלא. לא ניתן לכלול בשירות של הפקדת שיק דחוי בדלפק, הקבוע בתעריפון המלא, גם הפקדה באמצעות מכשיר לשירות עצמי או באמצעות יישומון. אלה שני שירותים שונים. הדבר ברור.

20. בנק הפועלים מבין היטב כי לא מדובר בשירות שניתן בדלפק. הוא פתר את הקושי בדרך שמנוגדת לדין. הוא הוסיף בתעריפון שהוא מפרסם, לצד המילה "בדלפק" את המילה "מכונה", במתכונת הבאה – "בדלפק/מכונה". כך מוצגים הדברים בתעריפון של בנק הפועלים -

גובה העמלה			תיאור הפעולה
מקסימום	מינימום	שעור/סכום	
		12.00	טיפול בשיק דחוי בדלפק שירות זה כולל: הפקדת שיק דחוי בדלפק/מכונה, החזרת שיק דחוי למפקיד טרם פירעונו.
		5.10	טיפול בשיק דחוי בשידור

21. בכך בנק הפועלים מפר את ההסדר הקבוע בסעיפים 9 ו-9 לחוק הבנקאות. לפי הסדר זה, הבנקים מחויבים לערוך את התעריפון, ולגבות עמלות, רק בהתאם להוראות תעריפון המלא. בנק הפועלים אינו רשאי לשנות את הוראות התעריפון המלא. אסור להוסיף לקטגוריה של הפקדת שיק דחוי בדלפק, גם הפקדה באמצעות מכונה.

22. ביום 1 בנובמבר 2017, הוסיף לכללי הבנקאות כלל 2(ג), המורה כי "עמלה שרשאי תאגיד בנקאי לגבות בעד שירות הכלול בתעריפון המלא, הניתן בערוץ ישיר, תהיה נמוכה מסכום או משיעור העמלה שהתאגיד הבנקאי קבע לאותו שירות הניתן באמצעות פקיד, למעט אם השירות באמצעות פקיד ניתן בלא עלות".

23. בעקבות השינוי בכללי הבנקאות, המשיבים קבעו בנספח ה' לתעריפונים שהם מפרסמים תעריף בגין הפקדת שיק דחוי בדלפק, ולעומתו תעריף בגין הפקדת שיק דחוי באמצעות מכשיר לשירות עצמי או באמצעות יישומון. בנק הפועלים קבע בגין הפקדת שיק דחוי במכשיר לשירות עצמי עמלה בסכום של 10 ש"ח (לעומת 12 ש"ח עבור הפקדה בדלפק), ובנק לאומי קבע עמלה בסכום של 9.60 ש"ח (לעומת 12 ש"ח עבור הפקדה בדלפק).

העתק נספח ה' מתוך תעריפון בנק הפועלים שבתוקף החל מיום 1 בנובמבר 2017 מצורף לבקשה זו כנספח 8.

העתק נספח ה' מתוך תעריפון בנק לאומי שבתוקף החל מיום 1 בנובמבר 2017 מצורף לבקשה זו כנספח 9.

24. זוהי הוכחה כי גם למשיבים ברור שהפקדה באמצעות מכשיר לשירות עצמי, אינה בבחינת הפקדה בדלפק. על כן, לא יכולה להיות מחלוקת כי הגביה שהמשיבים ביצעו, לפי התעריף של הפקדה בדלפק, אינה חוקית.
25. גם הגביה בתעריף מופחת, שהמשיבים מבצעים החל מיום 1 בנובמבר 2017, מנוגדת לדין. גביה זו נובעת מהתייחסות שגויה של המשיבים להפקדת שיק דחוי באמצעות מכשיר לשירות עצמי. כפי שהראינו, בגין הפקדת שיק דחוי שלא בדלפק, יש לגבות עמלה בתעריף של הפקדת שיק דחוי בשידור. הדבר נכון גם לאחר השינוי בכללי הבנקאות.
26. אם ייקבע שהפקדה באמצעות מכשיר לשירות עצמי אינה הפקדה בדרך של שידור, משמעות הדבר היא שניתן לגבות בגין פעולה זו רק עמלת פעולה בערוץ ישיר בגין הפקדת שיק, לפי פרט 1(א)(3)(9) לתעריפון המלא. עמלה זו נמוכה בהרבה. על כן, הגישה של המבקשים, כי בגין הפקדת שיק דחוי במכשיר אוטומטי, ניתן לגבות עמלת הפקדת שיק דחוי בדרך של שידור, מיטיבה עם המשיבים.
27. לסיכום חלק זה, המשיבים גובים מלקוחות המבצעים הפקדת שיק דחוי באמצעות מכשיר לשירות עצמי או באמצעות יישומון עמלה ביתר.

חלק שלישי - עילות התביעה

28. מעשי המשיבים מקימים לחברי הקבוצה עילות תביעה מבוססות היטב.
29. חיוב בעמלה שלא בהתאם לתעריפון המלא מקים לחברי הקבוצה עילת תביעה מכוח הפרת סעיף 9 לחוק הבנקאות. סעיף 9 לחוק הבנקאות אוסר על המשיבים לגבות עמלה שלא בהתאם לתעריפון המלא והוראותיו. המשיבים מפרים הוראה זו. הם גובים בגין הפקדת שיק דחוי באמצעות מכשיר לשירות עצמי או באמצעות יישומון, את העמלה הקבועה להפקדה בדלפק, במקום את העמלה הקבועה להפקדה בשידור. בנק הפועלים מפר הוראה זו גם בכך שהוא הנהיג בתעריפון שלו שינוי לעומת התעריפון המלא.
30. סעיף 15 לחוק הבנקאות מורה כי "דין נזק שנגרם לאדם על ידי עבירה על הוראות חוק זה, או על כל תקנה שניתנה לפיו, כדין נזק שמותר לתבוע עליו פיצויים על פי פקודת הנזיקין [נוסח חדש]...". על כן, הפרת סעיף 9 לחוק הבנקאות מקימה לחברי הקבוצה עילת תביעה, ומוכח אותם בפיצוי בגין הנזק שנגרם להם בשל החיוב ביתר.
31. מעשי המשיבים מהווים גם הפרת חוזה. התעריפון שהמשיבים מפרסמים הופך לחלק מהחוזה שבין המשיבים ללקוחות – ראו ת"צ (מחוזי תל אביב) 3179-09-10 **אגרט נ' בנק הפועלים בע"מ** (פורסם בנבו, 1.8.2013). על כן, חיוב שלא בהתאם לתעריפון מקים לחברי הקבוצה עילת תביעה של הפרת חוזה.
32. גם שינוי התעריפון, באופן שחורג ממתכונת התעריפון המלא, מהווה הפרה של החוזה שבין המשיבים ללקוחות. המשיבים מחויבים לערוך את התעריפונים החלים על יחידים ועסקים קטנים בהתאם למתכונת התעריפון המלא שנקבעה בכללי הבנקאות. התעריפון המלא הוא הסדר קוגנטי, שהמשיבים אינם רשאים להתנות עליו. על כן, גביית עמלה שלא בהתאם לתעריפון המלא ולהוראותיו, מקימה לחברי הקבוצה עילת תביעה של הפרת חוזה.

33. המשיבים גם עושים עושר ולא במשפט על חשבון הלקוחות. המשיבים מחייבים את הלקוחות בעמלה ביתר, בניגוד להוראות התעריפונים שלהם והתעריפון המלא. בדרך זו המשיבים מקבלים שלא על פי זכות שבדין נכס וטובת הנאה, שבאו להם מאדם אחר, ועל כן הם חייבים להשיב לאותו אדם אחר את הזכיה, כאמור בסעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט.
34. מעשי המשיבים מקימים לחברי הקבוצה עילות תביעה נוספות - הפרת החובה לנהוג בתום לב ובדרך מקובלת בביצוע חיוב חוזי, וכן הפרת חובת הנאמנות המוגברת המוטלת על תאגיד בנקאי.
35. הנה, מעשי המשיבים מקימים לחברי הקבוצה שלל עילות תביעה.

חלק רביעי - הסעדים

36. עילות התביעה מזכות את חברי הקבוצה בסעדים הבאים:
- 36.1 השבה לכל אחד מחברי הקבוצה של ההפרש בין סכום העמלה שנגבה בגין כל הפקדה של שיק דחוי באמצעות מכשיר לשירות עצמי או באמצעות יישומון, לבין הסכום שהיה קבוע בתעריפון באותו מועד בגין הפקדת שיק דחוי בשידור, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית ממועדי החיוב ועד ההשבה בפועל (ובתוספת ריבית בנקאית שחוייבה בגין סכום זה, בחשבונות שנמצאו ביתרת חובה);
- 36.2 הטלת איסור על המשיבים לגבות, בגין הפקדת שיק דחוי באמצעות מכשיר לשירות עצמי או באמצעות יישומון, עמלה הגבוהה מעמלת הפקדת שיק דחוי בשידור; וכן
- 36.3 מינוי בעל תפקיד אשר יפקח על ביצוע פסק הדין.
37. בית המשפט הנכבד מתבקש אף לפסוק לחברי הקבוצה, כולה או חלקה, או לציבור, כל סעד אחר, בהתאם לסעיף 20(ג) לחוק תובענות ייצוגיות.
38. בהתאם לתקנות 2(א)(11) ו-2(א)(12) לתקנות תובענות ייצוגיות, תשי"ע-2010, יש לציין בבקשת אישור את הגמול ושכר הטרחה המבוקשים. המבקשים עותרים לקבוע גמול בשיעור של 15% משווי ההטבה לציבור, לרבות בגין תיקון התנהלות המשיבים בעתיד (בתוספת מס ערך מוסף), ושכר טרחה לפי השיעורים שנקבעו בהחלטת בית המשפט העליון בע"א 2046/10 שמש נ' רייכרט (פורסם בנבו, 23.5.2012). באותו ענין נקבע כי "על כל סכום שנגבה בפועל עד ל-5 מיליון ש"ח, ייפסק לטובת בא-הכוח המייצג שכר טרחה בשיעור של 25%; על כל סכום שנגבה בפועל בין 5 מיליון ש"ח עד ל-10 מיליון ש"ח ייפסק שכר טרחה בשיעור של 20%; ועל כל סכום שנגבה בפועל מעל 10 מיליון ש"ח, ייפסק שכר טרחה בשיעור של 15%" (פסקה 16). הגמול ושכר הטרחה המבוקשים אינם כוללים חיוב שיוטל בדיון בבקשת האישור.
39. המבקשים אינם יכולים להעריך את הסכום המדויק שנגבה שלא כדין מכל חברי הקבוצה. נוכח המספר הרב של לקוחות המשיבים ברור כי מדובר בסכום גבוה, בהיקף של מיליוני שקלים חדשים, ואולי אף למעלה מכך.

חלק חמישי - מתקיימים כל התנאים לאישור התובענה ייצוגית

40. תובענה זו ממלאת אחר כל התנאים הדרושים לצורך אישורה כתובענה ייצוגית, לפי חוק תובענות ייצוגיות.
41. סעיף 3(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "לא תוגש תובענה ייצוגית אלא בתביעה כמפורט בתוספת השניה או בענין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בו תובענה ייצוגית...". בסעיף 3 לתוספת השניה נקבעה הקטגוריה הבאה - "תביעה נגד תאגיד בנקאי, בקשר לענין שבינו לבין לקוח, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו". על כן ניתן להגיש בגין מקרה זה תביעה ייצוגית.
42. סעיף 4(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "אלה רשאים להגיש לבית המשפט בקשה לאישור תובענה ייצוגית כמפורט להלן: (1) אדם שיש לו עילה בתביעה או בענין כאמור בסעיף 3(א), המעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל החברים הנמנים עם קבוצת בני אדם – בשם אותה קבוצה".
43. המבקשים אווזים בעילת תביעה אישית כלפי המשיבים -
- 43.1 ביום 12 במרץ 2018 המבקש, לקוח של בנק הפועלים (חשבון מספר 485867 בסניף הדר יוסף), הפקיד לחשבונו שיק דחוי באמצעות מכשיר אוטומטי. המבקש חויב בעמלה בסכום של 10 ש"ח. היה על בנק הפועלים לחייב את המבקש, לכל היותר, בסכום של 5.10 ש"ח, בגין הפקדת שיק דחוי בשידור.
- העתק אישור ביצוע הפקדת שיק דחוי מיום 12 במרץ 2018 מצורף לבקשה זו כנספח 10.
- 43.2 ביום 9 באפריל 2018 המבקשת, לקוחה של בנק לאומי (חשבון מספר 6692440 בסניף בית הכרם), הפקידה לחשבונה שיק דחוי בעמדת לאומי דיגיטל. המבקשת חויבה בעמלה בסכום של 9.6 ש"ח. היה על בנק לאומי לחייב את המבקשת, לכל היותר, בסכום של 6 ש"ח, בגין הפקדת שיק דחוי בשידור. השיק הופקד עבור המבקשת על ידי המבקש. המבקשים הם אחים.
- העתק אישור ביצוע הפקדת שיק דחוי מיום 9 באפריל 2018 מצורף לבקשה זו כנספח 11.
44. סעיף 8(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית, אם מצא שהתקיימו כל אלה: (1) התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה; (2) תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין; (3) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת; ... (4) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בתום לב". תנאים אלה מתקיימים.
45. היסודות של עילות התביעה משותפים למבקשים ולכל חברי הקבוצה. המשיבים פועלים באותו אופן כלפי כל חברי הקבוצה. הם מחייבים אותם שלא כדין בגין הפקדת שיק דחוי במכשיר לשירות עצמי או באמצעות יישומון. על כן, לחברי הקבוצה עילות תביעה משותפות.

46. ברור כי התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה ומשפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה. לשם ברור עילת התביעה בית המשפט הנכבד יידרש לדון ולהכריע בשאלות הבאות – האם המשיבים רשאים לחייב לקוחות המבצעים הפקדת שיק דחוי באמצעות מכשיר אוטומטי בעמלה בגין הפקדת שיק דחוי בדלפק; האם הם רשאים לחייב לקוחות המפקידים שיק דחוי באמצעות מכשיר אוטומטי בעמלה שגבוהה מעמלת הפקדת שיק דחוי בשידור; האם החיוב בעמלה זו מקים לחברי הקבוצה עילת תביעה, ועוד. המערכת העובדתית והמשפטית, עליה מבוססת הבקשה, משותפת למבקשים, ולכל קבוצת התובעים.
47. נוכח הטענות שהצגנו, ברור כי קיימת אפשרות סבירה ואף למעלה מכך, שהשאלות המשותפות יוכרעו לטובת הקבוצה.
48. תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת. הנזק שנגרם לכל אחד מחברי הקבוצה קטן ואינו מתאים לניהול הליך משפטי, בוודאי לא נגד גופים רבי עצמה כמו המשיבים. גם גודל הקבוצה, בשמה המבקשים תובעים את המשיבים, מצדיק את אישור התובענה כייצוגית.
49. עניינם של חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת ובתום לב. המבקשים פועלים על מנת לתקן את הליקויים בהתנהלות של המשיבים, ולהשיג סעד הולם עבור חברי הקבוצה. האינטרסים של המבקשים זהים לאלה של כלל חברי הקבוצה.
50. למבקש נגרם נזק נומינלי בסכום של 4.90 ש"ח. למבקשת נגרם נזק נומינלי בסכום של 3.60 ש"ח. סעיף 4(ב) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "... כאשר אחד מיסודות העילה הוא נזק – (1) בבקשה לאישור שהוגשה בידי אדם כאמור בסעיף קטן (א)(1) – די בכך שהמבקש יראה כי לכאורה נגרם לו נזק". המבקשים עומדים בדרישה זו.
51. לסיכום, כל הדרוש לשם אישור התובענה כייצוגית מתקיים בבירור.

חלק שישי - סוף דבר

52. בקשה זו נתמכת בתצהירים של המבקשים, המאמתים את העובדות המופיעות בה.
53. בית המשפט הנכבד מתבקש לאשר את התביעה כתובענה ייצוגית, בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, ולהורות כמבוקש ברישא לבקשה.
54. מן הדין ומן הצדק לקבל את הבקשה.

יעקב אביעד, עו"ד
אביעד, סרן ושות', עורכי דין

חגית ברינקר, עו"ד

אהרן רבינוביץ, עו"ד
גיל רון, קינן ושות', עורכי דין

גיל רון, עו"ד

באי כח המבקשים

תל-אביב, 7 במאי 2018.